

Curriculumul a fost discutat și aprobat
în ședința Catedrei de limba română și
filologie romanică din 27.05.2015
proces-verbal nr. 10

Curriculumul a fost aprobat în
ședința
Consiliului Facultății de Litere din
28 mai, proces-verbal nr. 8

Structura-cadru a curriculumului la disciplina Limba contemporană A (I)

Informații de identificare a cursului

Facultatea de Litere

Catedra de limba română și filologie romanică

Domeniul general de studiu: licență

Denumirea specialității: Limba și literatura română și Limba Engleză/Limba Franceză.

Administrarea unității de curs

Codul unității de curs	Credite	Total ore	Repartizarea orelor				Forma de evaluare	Limba de predare
			Prelegeri	Seminare	Laborator	Individual		
S103O024	5	150	40	30	20	60	Examen	Română

Statutul: disciplină fundamentală

Informații referitoare la cadrul didactic:

Grigore Cantemir, conferențiar universitar, doctor în filologie.

Autor al studiului teoretico-practic *Limba română contemporană* (Fonetica). Pentru studenții Facultății de Filologie, Bălți, 2012.

A publicat articole cu subiecte de Fonetica:

Cîteva precizări asupra unor elemente prozodice în limba română. În: Omagiu profesorului și omului de știință Vladimir Zagaevski (Conferința Națională consacrată aniversării a

70-a de la nașterea conferențiarului univ. Vl. Zagaevski (23 mai 2003), CEP USM, Chișinău, 2003, p. 274-279.

Quo vadis, orthographia? În: Analele științifice ale Universității cooperatist-comerciale din Moldova, Chișinău, 2010, p. 131-138.

Fenomenul palatalizării în cadrul bilingvismului româno-rus. În „Limba și context”, 2012, nr. 1, p. 164-174.

Telefoane de contact: Fix – (+373) 23122032. Mobil – (+373) 79819514.

E-mail: gr.cantimir@mail.ru

Integrarea cursului în programul de studii

Compartimentul Fonetica și Fonologie al cursului universitar de Limba română contemporană pune bazele tuturor celorlalte subdiviziuni ale limbii: morfologie, sintaxă, dialectologie, istorie a limbii, stilistică etc.

Competențe prealabile

Studentii vor audia cursul liceal de Limba și literatura română, având competențe de comunicare prevăzute de curriculumul național.

Competențe dezvoltate în cadrul cursului

- să clasifice sunetele vorbirii conform criteriilor de bază;
- să depisteze corect diferitele combinații de timbre vocalice (hiatul, diftongul, triftongul);
- să diferențieze caracteristicile acustice/auditive ale vocalelor și ale consoanelor;
- să cunoască motivele pentru care se produc procesele fonetice condiționate lingvistic și să le identifice în text;

- să determine motivele din care se produc alternanțele vocalice și cele consonantice;
- să segmenteze un text în fraze fonetice, tacturi ritmice, cuvinte fonetice;
- să definească noțiunile de accent și intonație;
- să împartă corect în silabe orice cuvânt și să motiveze fiecare cratimă;
- să identifice cuvintele oxitone, paroxitone, proparoxitone și anteparoxitone;
- să însușească tipurile accentului sub aspect fonologic și morfologic;
- să delimiteze tipurile de intonație și melodie;
- să aplice în mod conștient principiile ortografice.

Finalități

- vor cunoaște clasificarea fonemelor limbii române;
- vor putea împărți cuvintele în silabe și textele în unități segmentale;
- vor aplica procesele fonetice condiționate lingvistic;
- vor accentua corect cuvintele;
- vor stabili principiile ortografice la scrierea cuvintelor și opozițiile fonologice la formarea lexemelor.

Conținuturi

Tematica prelegerilor / repartizarea orelor de curs

Nr. d/o	Tema	Nr. de ore	Referințe bibliografice
1.	Obiectul <i>Foneticii</i> , definiția, ramurile ei. Noțiunea de sunet uman articulat. Importanța teoretică și practică a <i>Foneticii</i> . Relațiile ei cu alte discipline lingvistice și nelingvistice.	4	1. Gr. Cantemir, <i>Limba română contemporană</i> . Studiu teoretico-practic pentru studenții Facultății de Filologie (suport didactic), Tipografia din Bălți, 2012, p. 5-25. 2. Nicolae Corlăteanu, Vl. Zagaevschi, <i>Fonetica</i> , Chișinău, 1992, p.14-22. 3. Petru Zugun, <i>Limba română contemporană</i> .

			<i>Fonetica și fonologia</i> , Universitatea „Al. I. Cuza” din Iași, 1976, p.6-15.
2.	Inventarul fonetic și clasificarea sunetelor limbii române contemporane.	4	1. Gr. Cantemir, p. 36-47. 2. Nicolae Corlăteanu, Vl. Zagaevschi, <i>Fonetica</i> , Chișinău, 1992, p. 58-86.
3.	Procesele fonetice condiționate lingvistic: asimilarea, disimilarea, metateza, haplologia, apariții și dispariții de sunete. Procesele fonetice necondiționate lingvistic. Alternanțele fonetice vocalice și cele consonantice. Cauzele producerii lor.	6	1. Gr. Cantemir, p. 74-90. 2. Petru Zugun, p. 82-91. 2. Nicolae Corlăteanu, Vl. Zagaevschi, p. 131-137.
4.	Unitățile fonetice segmentale (frază fonetică, tactul ritmic, cuvântul fonetic)	2	1. Gr. Cantemir, p. 90-93. 2. Nicolae Corlăteanu, Vl. Zagaevschi, p. 138-140.
5.	Silaba, definiția silabei. Teoriile referitoare la silabă. Structura silabei românești (trașa inițială, nucleul silabic, trașa finală). Regulile de trecere a cuvintelor dintr-un rând în altul.	6	1. Gr. Cantemir, p. 93-102. 2. Nicolae Corlăteanu, Vl. Zagaevschi, p. 140-158.
6.	Unitățile fonetice suprasegmentale. Accentul fonetic. Regulile accentuării în limba română. accentul și norma ortoepică. Ezitări la accentuare. Valoarea fonematică a accentului fonetic. Accentul frazic. Intonația, tipurile ei. Ritmul, tempoul, melodia, tactul, junctura, pauza.	6	1. Gr. Cantemir, p. 109-134. 2. Nicolae Corlăteanu, Vl. Zagaevschi, p. 199-209
7.	Scrierea alfabetică, grafia. Din istoricul problemei (pictografia, scrierea simbolică, ideogramele). Ortografia, principiile ortografice. Scrierea numelor proprii.	6	1. Gr. Cantemir, p. 134-150. 2. Nicolae Corlăteanu, Vl. Zagaevschi, p. 210-233; p. 250-266.
8.	Premisele apariției fonologiei. Interdependența relațională Fonetica – Fonologie. Terminologia fonologică. Pașă aportul fonetico-fonematic al limbii române contemporane.	6	1. Gr. Cantemir, p. 153-169. 2. Petru Zugun, p. 107-129.

În total 40 ore

Tematica seminarelor / repartizarea orelor de seminar

Nr. d/o	Tematica seminarelor	Nr. de ore	Literatura recomandată
1.	Criteriile de clasificare a fonemelor limbii române contemporane 1. Criteriile de clasificare a vocalelor:	4	1. Gr. Cantemir, p. 36-65. 2. Nicolae Corlăteanu, Vl. Zagaevschi, p.55-85.

	<p>a) apertură;</p> <p>b) gradul de ridicare a limbii faț ă de palat;</p> <p>c) participarea buzelor.</p> <p>Nazalitatea vocalelor în limba română.</p> <p>2. Criteriile de clasificare a consoanelor:</p> <p>a) sonoritatea consoanelor;</p> <p>b) modul de articulaț ie;</p> <p>c) locul de articulaț ie;</p> <p>d) timbrul principal ș i cel secundar.</p>		<p>3. Petru Zugun, p. 31-56.</p> <p>4. Vasile Șerban, <i>Fonetica</i>, Editura Augusta, Timișoara, 1997, p. 35-65.</p>
2.	<p>Teoriile referitoare la silabă:</p> <p>a) teoria vocalică (funcț ională);</p> <p>b) teoria efortului expirator;</p> <p>c) teoria aperturii;</p> <p>d) teoria sonorităț ii;</p> <p>c) teoria tensiunii musculare.</p> <p>Structura silabei românești. Regulile de segmen-tare a cuvintelor pe silabe. Regulile de trecere a cuvintelor dintr-un rînd în altul.</p>	4	<p>1. 1. Gr. Cantemir, p. 98-105.</p> <p>2. Nicolae Corlăteanu, Vl. Zagaevski, p. 145-158.</p> <p>3. Vasile Șerban, p. 66-70.</p>
3.	<p>Unităț ile fonetice segmentale.</p> <p>1. Fraza fonetică. Distincț ia frazei fonetice de cea sintactică.</p> <p>2. Tactul ritmic.</p> <p>3. Cuvîntul fonetic. Distincț ia cuvîntului fonetic de cel morfologic. Elementele auxiliare proclitice ș i cele enclitice.</p> <p>4. Segmentarea textului fonetic în fraze fonetice, tacturi ritmice, cuvinte fonetice.</p>	4	<p>1. Gr. Cantemir, p. 90-93; p. 105-108.</p> <p>2. Nicolae Corlăteanu, Vl. Zagaevski, p. 165-168.</p>
4.	<p>Unităț ile fonetice suprasedimentale.</p> <p>1. Accentul. Accentul logic ș i cel afectiv. Locul accentului în limba română.</p> <p>2. Rolul fonematic al accentului.</p> <p>3. Regulile de accentuare a cuvintelor în limba română. Ezitări la accentuare.</p> <p>4. Stabilirea intonației, melodiei, timbrului, ritmului și a accentelor unui text.</p>	4	<p>1. Gr. Cantemir, p. 120-134.</p> <p>2. Nicolae Corlăteanu, Vl. Zagaevski, p. 200-2007.</p>
5.	<p>Procesele fonetice condiț ionate lingvistic.</p> <p>1. Asimilarea și disimilarea.</p> <p>2. Apariții (proteza, epiteza, anaptixa, epenteza) și dispariții (afereza, sincopa, apocopa) de sunete.</p> <p>3. Alternanțele fonetice vocalice și consonantice. Cauzele producerii lor.</p>	4	<p>1. Gr. Cantemir, p. 74-90.</p> <p>2. Petru Zugun, p. 91-93.</p> <p>2. Nicolae Corlăteanu, Vl. Zagaevski, p. 121-137.</p>
6.	Ortografia diftongilor și a triftongilor	4	<p><i>Norme ortografice, ortoe-pice și de punctuație</i>, Chișinău, 1990, p. 11-14.</p>

7.	Principiile ortografice. Aplicarea lor în limba română și în limbile specialității B	4	1. Gr. Cantemir, p. 139-147. 2. Nicolae Corlăteanu, Vl. Zagaevski, p.253-206.
8.	Inventarul fonematic românesc. Opinii, controversate. Opozițiile fonologice. Tipurile lor.	2	Gr. Cantemir, p. 163-169. p. 160-163

În total 30 ore

Tematica laboratoarelor / repartizarea orelor de laborator

Nr. d/o	Tematica orelor de laborator	Nr. de ore
1.	Exerciții de clasificare a fonemelor limbii române contemporane.	3
2.	Lucrare de control la tema „Clasificarea fonemelor limbii române contemporane”	1
3.	Exerciții de silabare și de trecere a cuvintelor dintr-un rând în altul.	3
4.	Lucrare de control la tema „Trecerea cuvintelor dintr-un rând în altul”	1
5.	Exerciții de segmentare a textului în fraze fonetice, tacturi ritmice, cuvinte fonetice.	3
6.	Lucrare de control la tema „Unitățile fonetice suprasedimentale”	1
7.	Exerciții de stabilire a proceselor fonetice condiționate lingvistic: asimilare și disimilare, apariții și dispariții de sunete, alternanțe vocalice și consonantice.	3
8.	Lucrare de control la tema „Procesele fonetice condiționate lingvistic”	1
9.	Exerciții de aplicare a principiilor ortografice și de ortografie a numelor proprii.	3
10.	Lucrare de control la temele „Principiile ortografice. Ortografia numelor proprii. Transliterația”.	1

În total 20 de ore

Tematica și formele lucrului independent dirijat / repartizarea orelor

Nr. d/o	Tematica și formele lucrului independent dirijat	Nr. de ore	Literatura recomandată
1.	Aparatul fonator. Caracteristicile fiziologice ale sunetelor rostite	2	Nicolae Corlăteanu, Vladimir Zagaevski, p. 23-38
2.	Caracteristicile acustice ale sunetelor vorbirii	2	Nicolae Corlăteanu, Vl. Zagaevski, p. 39-47
3.	Opinii privind arsenalul fonematic românesc	2	Petru Zugun, p.129-174
6.	Pregătirea pentru seminare	20	
7.	Pregătirea pentru orele de laborator	10	
8.	Rezolvarea testelor și descifrarea Cuvintelor încrucișate (Crosswords) plasate pe platforma	6	

	Moodle		
8.	Pregătirea pentru examen	18	

În total 60 de ore

Evaluare

– evaluări dinamice periodice la subiectele indicate în tematica orelor de laborator:
 – evaluarea sumativă finală – examen, care constă din două subiecte teoretice și 3-4 probe practice. Prezentăm mai jos o mostră de evaluare finală:

1. Argumentați motivul pentru care teoria vocalică a silabei nu poate fi acceptată ca una universală. Aduceți minim 5 exemple. **10 p.**

2. În baza cuvântului *dar*, formați 5 opoziții fonologice de localizare diferite. **5 p.**

3. Stabiliți toate tipurile de corelații fonologice între consoanele inițiale din cuvintele *lac* și *fac*. **6 p.**

4. Împărțiți în silabe cuvintele *subliniat*, *dezechilibru* și *bojdeucă*, indicând toate variantele posibile. Argumentați. **13 p.**

5. Determinați și argumentați ce procese fonetice se produc în cadrul cuplurilor ce urmează. **15 p.**
se cufundă – se scufundă _____
căuta – căta _____

lămîie – alămîie _____
 să rămîină – să rămîie _____
 traistă – straistă _____
 trombon – trambon – tranbon _____
 clătite – căltite _____
 îndărăt – îndărăpt _____
 deosebire – osebire _____
 nimic – nimica – n'in'ica _____
 țară – țărișoară _____
 compot – canpot – canpoțel _____

6. Dictare fonetică.

10 p.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____
- _____ 8.
- _____ 9.
- _____
10. _____

Grilă de notare

Puncte	0-4	4-9	10-16	17-24	25-32	33-40	41-47	48-53	54-57	58-59
Nota	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Chestionar la Fonetica limbii române

1. Noțiuni generale despre fonetică. Considerații preliminare. Noțiunea de sunet uman articulat.
2. Importanța teoretică și practică a foneticii. Relațiile foneticii cu alte discipline.
3. Structura sonoră a limbii. Aparatul fonator. Cercetarea organelor de auz. Aspectul acustic al sunetelor.
4. Inventarul fonetic și clasificarea sunetelor limbii române contemporane. Variante contextuale ale vocalelor. Clasificarea sistemului consonantic românesc.
5. Semivocalele. Diftongii. Clasificarea. Căile de formare. Tipuri de diftongi. Formarea diftongilor. Divergența sau metafoia. Triftongii.
6. Metode și puncte de vedere în cercetarea foneticii.
7. Procesele fonetice. Noțiuni generale. Procesele fonetice condiționate lingvistice. Asimilarea și disimilarea. Apariții de sunete. Dispariții de sunete.
8. Procesele fonetice condiționate lingvistice.
9. Alternanțele fonetice. Noțiunea de alternanță fonetică. Alternanțele consonantice. Alternanțele consonantice în doi termeni.
10. Unitățile fonetice segmentale. Faza fonetică și tacturile ritmice. Cuvântul fonetic. Silaba. Structura silabei. Reguli de trecere a cuvintelor dintr-un rând în altul.
11. Unitățile fonetice suprasegmentale. Accentul fonetic. Reguli de accentuare în limba română. Accentul fonetic și norma ortografică. Ezițări la accentuare.
12. Valoarea fonematică a accentului fonetic. Accentul frazic.
13. Intonația. Considerații preliminare. Intonația ca unitate fonetică suprasegmentală. Tipurile de intonații. Componentele intonației. Succesiunile ritmice: ritm, tact, junctură, pauză. Junctura. Pauza. Tempoul. Melodia.
14. Scrierea. Etapele scrierii. Ortografia. Principiile ortografice. Transliterația (Ortografia numelor proprii).
15. Apariția fonologiei. Relația Fonetică – Fonologie. Terminologia fonologică.
16. Pașii aportului fonologic al limbii române contemporane.

Resurse informaționale ale cursului:

Andrei, Mihail, Ghiță Iulian, *Limba română. Fonetica, Lexicologie, Morfosintaxă. Sinteze și exerciții*. – București: Editura Corint. – 1996.

Bărbuță Ion, *Limba Română. Gramatică, ortografie, punctuație*. Chișinău: S. n. 2004.

Cantemir, Grigore, *Limba română contemporană (Fonetica)*. Studiu teoretico-practic pentru studenții Facultății de Filologie (suport didactic), Tipografia din Bălți, 2012.

Corlăteanu Nicolae, Zagaevschi Vladimir, *Fonetica*. – Chișinău: Lumina, 1993.

Dermenji-Gurgurov, Svetlana, *Fonetica limbii române* (suport de curs).– Cahul: Universitatea se Stat „B. P. Hasdeu”.– 2010.

Gramatica limbii române. Sub redacția acad. Alexandru Graur, Mioarei Avram, Laurei Vasiliu. – București: Editura Academiei, vol. I, 1966.

Graur, Alexandru, *Introducere în lingvistică*. –București: Editura Științifică, 1992.

Norme de ortografie, ortoepie și de punctuație a limbii române, Chișinău: Lumina. 1990.

Rosetti, Alexandru, Lăzăroiu, A. *Introducere în fonetică*, București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1982.

Turculeț, Adrian, *Introducere în fonetica generală și românească*. – Iași: Casa Editorială Demiurg, 1999.

Zugun, Petru, *Limba română contemporană. Fonetica și Fonologia*. – Iași: Universitatea „Al. I. Cuza”, Uz intern. – 1976.